Neapolis University

HEPHAESTUS Repository **http://hephaestus.nup.ac.cy**

Department of History, Politics and International Studies Master in History

2014

þÿ ™ Ã Ä ¿ Á ¹ º ® º ± ¹ ± Á Ç ¹ Ä µ º Ä ¿ ½ ¹ º ®
þÿ º » · Á ¿ ½ ¿ ¼ ¹ ¬ Ã Ä ¿ À ± Á ± ¿ ´ ¿ Ã ¹ ± º

Agathokleous-Theodorou, Stella

þÿ Á Ì ³ Á ± ¼ ¼ ± Ã Ä ¿ ½ • » » · ½ ¹ º ¿ ¿ » ¹ Ä ¹ Ã ¼ Ì , £ Ç ¿ » ® • À ¹ Ã Ä · ¼ Î ½ ¥ ³ µ ¯ ± Â , ± ½ µ À ¹ Á

http://hdl.handle.net/11728/6888

Downloaded from HEPHAESTUS Repository, Neapolis University institutional repository

ΛΑΪΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ
ΣΤΟ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΧΩΡΙΟ ΛΟΦΟΥ

της

ΣΤΕΛΛΑΣ ΑΓΑΘΟΚΛΕΟΥΣ - ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Bachelor of Arts στον Ελληνικό Πολιτισμό

Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφου

Πάφος, Κύπρος

2014

Υποβληθείσα

σε μερική εκπλήρωση των απαιτήσεων

για την απόκτηση του αυτοτελούς Μεταπτυχιακού Προγράμματος

MASTER OF ARTS στον Ελληνικό Πολιτισμό

©Στέλλα Αγαθοκλέους, 2014

ΛΑΪΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ
ΣΤΟ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΧΩΡΙΟ ΛΟΦΟΥ

Μεταπτυχιακή διατριβή

Επιβλέπων Καθηγητής

Ιωάννης Βολανάκης

Εξεταστική Επιτροπή

Ιωάννης Βολανάκης

Ανδρέας Αγαθοκλέους

Διοτίμα Παπαδή

Κοσμήτορας/Διευθυντής Προγράμματος

Διομήδης Μαρκουλής

Σύνθεση εξεταστικής Επιτροπής

Ιωάννης Βολανάκης

Ανδρέας Αγαθοκλέους

Διοτίμα Παπαδή

Περίληψη

Στην εργασία μου αυτή καταπιάστηκα με το παραδοσιακό χωριό Λόφου και τα σημαντικότερα μνημεία που υπάρχουν σ' αυτό, που είναι αξιόλογα δείγματα παραδοσιακής αρχιτεκτονικής και τέχνης. Η ενασχόλησή μου με το θέμα αυτό ήταν για μένα μια ευχάριστη διαδικασία, αφού ασχολήθηκα με κάτι που αγαπώ και που με ενδιαφέρει προσωπικά. Σ' αυτό το χωριό γεννήθηκα, μεγάλωσα, παιδεύθηκα.

Η εργασία μου αρχίζει με ως πρώτο θέμα την ιστορία του χωριού, η Λόφου στον χώρο και στον χρόνο. Αναφέρομαι στη γεωγραφική της θέση, στην ίδρυση και την ονομασία της, στους πρώτους κατοίκους και στις ασχολίες τους, στα χρόνια της ακμής και της μεγάλης της δόξας, αλλά και στα χρόνια της μεγάλης εγκατάλειψής της από τους κατοίκους της λόγω της αστυφιλίας. Η σχέση της Λόφου με τον Ύψωνα ήταν επίσης ένα ενδιαφέρον θέμα. Οι Λοφίτες ξηλώνουν κυριολεκτικά τα σπίτια τους, για να κτίσουν άλλα στον Ύψωνα, που ήταν κοντά στην πόλη. Έτσι η Λόφου χάνει τη ζωντάνια της, μένει με πολύ λίγους κατοίκους και αυτοί υπερήλικες. Κλείνει το δημοτικό σχολείο και οι τελευταίοι 3 μαθητές υποχρεώνονται να φοιτήσουν μαζί με τους άλλους στο δημοτικό σχολείο του Ύψωνα.

Στη συνέχεια η αναβίωση του χωριού που προήλθε από το μεγάλο ενδιαφέρον του Συνδέσμου Αποδήμων Λόφου και από το πρόγραμμα αναπαλαίωσης του Τμήματος Πολεοδομίας και τα γενναιόδωρα κίνητρα που παρέχει.

Επιχείρησα, επίσης, μια γενική περιγραφή του χωριού που είναι κτισμένο με την τοπική πέτρα, κάτι που εντυπωσιάζει με την πρώτη ματιά τον κάθε επισκέπτη, ενώ ασχολήθηκα ιδιαίτερα με τα πιο σημαντικά μνημεία, εξαιρετικά δείγματα παραδοσιακής αρχιτεκτονικής και τέχνης. Τα λοφίτικα σπίτια, που είναι κτισμένα με πέτρα, διατηρούν την αυθεντικότητά τους σήμερα και τη λαϊκή αρχιτεκτονική τους, αλλά γίνονται πιο λειτουργικά, για να εξυπηρετούν τις σύγχρονες ανάγκες των ιδιοκτητών τους.

Το δημοτικό σχολείο που παραμένει σήμερα βουβό από φωνές των παιδιών, έχει τη δική του ιστορία. Το 1917 αρχίζει η ανοικοδόμησή του σε σπουδαία τοποθεσία στη Λόφου, για να είναι ευάερο και ευήλιο. Ο νεοκλασικός ρυθμός του και η μεγαλοπρέπειά του είναι σημάδια

της ελληνικότητάς του, αλλά και του πλούτου των Λοφιτών. Στην αρχή φοιτούν σε αυτό μόνο αγόρια, λειτουργεί δηλαδή ως αρρεναγωγείο και από το 1937 γίνεται μικτό. Η λειτουργία του μικτού σχολείου ήταν κάτι πρωτόγνωρο, γι' αυτό οι κάτοικοι βρίσκονταν σε συναγερμό, για να το εξοπλίσουν με την κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή και να διοριστούν δάσκαλοι προσοντούχοι. Κατά τη σχολική χρονιά 1942-1943 το σχολείο αριθμούσε 188 μαθητές/τριες, που ήταν ένας αρκετά μεγάλος αριθμός για τα δεδομένα της εποχής, ενώ το 1973 παύει να λειτουργεί, αφού πλήγηκε κι αυτό από την αστυφιλία.

Η εκκλησία του χωριού που βρίσκεται επίσης σε περίοπτη και σπουδαία τοποθεσία είναι ένα εντυπωσιακό οικοδόμημα, αντιπροσωπευτικό δείγμα παραδοσιακής αρχιτεκτονικής και τέχνης. Το μεγαλείο της απλώνεται παντού τόσο εκτός όσο και εντός του ναού. Τα δύο καμπαναριά της με τις ανάγλυφες παραστάσεις, η είσοδος, οι τοιχογραφίες του Όθωνα Γιαβόπουλου, το επίχρυσο εικόνισμα είναι λίγα από τα πολλά μνημεία τέχνης που μπορεί να θαυμάσει ο κάθε επισκέπτης. Ολόκληρος ο εσωτερικός χώρος της εκκλησίας είναι διακοσμημένος με τοιχογραφίες και ποικίλο γραπτό διάκοσμο, ενώ η οροφή με το γαλάζιο χρώμα και τα αστέρια συμβολίζει τον έναστρο ουρανό.

Στην εργασία αναφέρομαι επίσης στο σοβαρό πρόβλημα της έλλειψης νερού, το οποίο αντιμετωπίστηκε από τους Λοφίτες με διάφορους τρόπους όπως η πηγή, η βρύση, ο λάκκος, οι στέρνες και οι τσιμεντένιες βρύσες, έργα τα οποία έχουν κι αυτά να επιδείξουν στοιχεία τέχνης.

Ο παραδοσιακός ελιόμυλος είναι κι αυτός μια απόδειξη της δράσης των Λοφιτών στα δύσκολα χρόνια.

Έργα τέχνης είναι επίσης και τα πιθάρια τα οποία έφτιαχναν οι ίδιοι, για να αποθηκεύσουν γεωργικά προϊόντα και τα οποία σήμερα κοσμούν τις αυλές των αναπαλαιωμένων λοφίτικων σπιτιών.

Η Λόφου παρέμεινε γνήσια και αυθεντική για να θαυμάζεται από τον κάθε επισκέπτη, ξένο και ντόπιο, αντιπροσωπευτικό δείγμα λαϊκής παραδοσιακής και τέχνης.

Abstract

In this project I chose to deal with the traditional village named Lofou and the important monuments that exist in it, which are notable samples of traditional architecture and art. My involvement with this subject was for me a pleasant procedure, due to the fact that I was pre-occupied with something that I love and that interests me personally. In this village I was born, nurtured and educated.

My dissertation begins with the history of the village, Lofou in time and space. I am talking about the village's geographical position, its establishment and naming, from the first citizens and their occupations, to the years of prosperity and glory, but I also discuss the years that came with the residents leaving the village for the city. Lofou's relationship with Ypsonas was also another exciting subject that I discussed in my project. Lofou's habitants literally demolished their houses, to build others in Ypsonas, which was near the city. As a result of this, Lofou loses its vividness, is left with very few residents and these are mostly middle-aged people. The primary school closes and the last 3 students are obliged to attend with the others at Ypsonas primary school.

Rebuilding the village came out of the great interest of Lofou Emigrant Association and out of the Urbanization Department program and the generous motives it provides. I have also attempted a general description of the village which is built with local made stone which fascinates every visitor at first sight, and I paid special attention to the most important monuments, excellent samples of traditional architecture and art. Lofou's houses, which are built with stone, preserve their authenticity till today and their popular architecture till today, but they are becoming more functional to serve the modern needs of their owners.

The primary school remains today empty and silent from the voices of kids, it has its own history. In 1917 the rebuilding begins at a great locations in Lofou, to be more prestigious and imposing. Its neoclassical rhythm and its magnificence are signs of being a Hellenic school, and the richness of the people of Lofou. At the beginning the only ones that go to the new school are boys, it functions as a school only for boys and from 1937 it becomes a boy-girl school. Operating a school for both boys and girls was something new and that is why Lofou's

habitants were in alert, to equip it with the proper infrastructure and to appoint proper teachers. During the school year of 1942-1943 the number of students at school had reached 188 (boys and girls), which is a huge number for that time, but in 1973 the school ceased its operations due to migration near the city.

The church of the village rests at a very important location and it is a fascinating structure, real sample of traditional architecture and art. Its magnificence spreads not only inside but also outside the temple. The two bells with the man-made canvases, the entrance, the wall images of Othonas Giavopoulos, the golden picture are only few of the many elements of art that the visitor of the church can admire. The whole interior of the church is decorated with holly canvases and various written scripts, and the roof with the blue color and the starts is a symbol of the sky.

In my dissertation, I also mention the serious problem that arisen from the lack of water which was dealt by the citizens of Lofou in various ways like building a fountain, digging a whole to pour water, constructing wells and using taps made of cement, works which also show signs of art.

The traditional olive mill is a major proof of the actions of Lofou's residents during what people called "difficult years". Works of art are the special constructions, which are named "pitharia" in Greek, that the residents made themselves to store products from their farms and which are seen today inside the yards of modernized Lofou houses. Lofou remained a genuine and authentic village until today and it's admired by every visitor, foreign or domestic, due to its representation of popular architecture and art.